

5.2.2003

1113/4/01

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Riitta Länsisyrjä

PERUKIRJAN OSAKASLUETTELON VAHVISTAMINEN

1

KANTELU

A on osoittanut eduskunnan oikeusasiamiehelle 9.4.2001 saapuneen kantelukirjoituksen, jossa hän arvostelee Jämsän maistraatin henkikirjoittajan B:n menettelyä perukirjan osakasluettelon vahvistamista koskevassa asiassa. A katsoo B:n toimineen vastoin lakia hänen vaatiessa erityisjälkisäädöksen saajien merkitsemistä perukirjaan ja kieltäytyessä vahvistamasta osakasluetteloa ilman perukirjan korjausta tältä osin.

2

SELVITYS

Kirjoituksen johdosta on tänne hankittu henkikirjoittaja B:n selvitys ja Jämsän maistraatin päällikön lausunto.

Lausunnon ja selvityksen johdosta on asianajaja A antanut vastineen. Vastineessa A on myös arvostellut sitä, että B oli palauttaessaan perukirjan ilmoittanut, että erityisjälkisäädöksen saajista tuli myös esittää virkatodistus, joka hankittaisiin viran puolesta ja josta perittäisiin maksu vahvistuksen hakijalta. Vastineen johdosta B on antanut lisäselvityksen, jonka jäljennös oheistetaan tähän päätökseen tiedoksi kantelijalle.

3

PÄÄTÖS

Kantelija arvostelee sitä, että henkikirjoittaja B oli asiakirjojen palauttamista edeltäneen puhelinkeskustelun aikana kieltäytynyt hänen mukaansa vahvistamasta A:n hakemuksesta perukirjan osakasluetteloa ellei perukirjaa täydennettäisi maininnalla erityisjälkisäädöksen saajista.

B on selvityksessään kiistänyt kieltäytyneensä vahvistamasta osakasluetteloa tai vaatineensa A:ta täydentämään perukirjaa, jota tämä ei ollut itse myöskään laatinut. B oli puhelinkeskusteluun viitaten palauttanut perukirjan ilman osakasluettelon vahvistamista 12.3.2001 päivätyllä kirjeellä. Siinä B toteaa, että perukirjan osakasluettelo olisi voitu vahvistaa siten, että erillisessä vahvistuspäätöksessä olisi mainittu erityisjälkisäädöksen saajat ja heitä koskevat virkatodistukset olisi otettu viran puolesta. Lasku virkatodistuksista ja osakasluettelon vahvistamisesta olisi lähetetty hakijalle/maksajalle.

Perintökaaren 20 luvun 9 a §:n mukaan väestökirjahallinnosta annetussa laissa tarkoitettu rekisteritoimisto voi kuolinpesän osakkaan, eloon jääneen puolison, pesänhoitajan, pesänselvittäjän, pesänjakajan tai testamentin toimeenpanijan hakemuksesta vahvistaa, että kaikki pesän osakkaat ja perittävän aviopuoliso on merkitty perukirjaan. Vahvistuksen antaa se rekisteritoimisto, jonka virka-alueeseen perittävän kotikunta kuului hänen kuollessaan. Vahvistus on annettava, jos väestötietojärjestelmässä olevien tietojen tai muun saatavissa olevan selvityksen nojalla on perusteltua otaksua, että perukirjassa olevat tiedot ovat oikeat ja täydelliset.

Perintökaaren 20 luvun 9 b §:n mukaan, jos vahvistusta ei 9 a §:n mukaan voida antaa, rekisteritoimiston tulee ilmoittaa havaitsemistaan puutteista ja virheistä hakijalle sekä palauttaa asiakirjat ilman vahvistusta hänelle. Asiasta tulee ilmoittaa myös henkilölle, joka perukirjan mukaan ottaa vastaan pesää koskevia ilmoituksia.

Perintökaaren 20 luvun 9 c §:n mukaan oikeustoimi, jonka rekisteritoimiston vahvistamaan perukirjaan merkityt pesän osakkaat ovat tehneet pesän puolesta muun kuin pesän osakkaan kanssa, on sitova, vaikka joku osakkaista on jäänyt perukirjaan merkitsemättä, jos se, jonka kanssa oikeustoimi oli tehty, ei tiennyt eikä hänen pitänytkään tietää, että pesässä oli tällainen osakas. Haettaessa viranomaiselta oikeuden kirjaamista tai muuta toimenpidettä vahvistettua perukirjaa pidetään riittävänä selvityksenä pesän osakkaista, jollei asiassa muuta ilmene.

B on Jämsän maistraatissa yleisesti noudatetun käytännön mukaisesti katsonut, että hän ei voinut vahvistaa osakasluetteloja sellaisenaan testamentin erityisjälkisäädöksen saajien nimiä koskevan puutteen vuoksi.

Asian osapuolilla on eri käsitys siitä, onko B ilmoittanut hakijalle kieltäytyvänsä vahvistamasta osakasluetteloja ilman perukirjan täydentämistä vai onko hän ainoastaan ilmoittanut tälle siitä, että hän laatisi vahvistamisesta erillisen päätöksen, jossa hän mainitsisi erityisjälkisäädöksen saajat. Näin ollen, kun asiassa ei myöskään ole tältä osin saatavissa puhelinkeskustelun sisällöstä enempää selvitystä, ei minulla ole aihetta puuttua asiaan muutoin kuin arvioidakseni erityisjälkisäädöksen saajien nimien merkitsemistä koskevan vaatimuksen lainmukaisuutta sekä samalla oikeutta vaatia heidän osaltaan virkatodistusten esittämistä.

Kuten lainkohdan (9 a §) sanamuodostakin ilmenee, rekisteriviranomaisen eli maistraatin toimivalta rajoittuu sen vahvistamiseen, että kaikki pesän osakkaat ja perittävän aviopuoliso on merkitty perukirjaan. Erityisjälkisäädöksen saaja ei perintökaaren 18 luvun 1 §:n nojalla ole kuolinpesän osakas, mitä B ei tosin ole väittänytkään.

Perukirjan vahvistamista koskeva säännös on otettu perintökaareen lailla 733/19.8.1994. Sitä koskevan hallituksen esityksen perusteluissa menettelyn säätämisen tarkoituksena todetaan olevan sen, että kuolinpesän osakkaat voisivat vahvistamisen jälkeen tehdessään pesää koskevia oikeustoimia käyttää perukirjan jäljennöstä todisteena siitä, että heillä on kelpoisuus edustaa pesää. Sääntely suojaisi myös kolmansia henkilöitä, koska heille annettaisiin 9 c §:n mukaisesti vilpittömän mielen suojaa oikeustoimissa kuolinpesän osakkaiden kanssa. Säännöksen perusteluissakaan ei puututa kolmansien henkilöiden oikeusturvaan muutoin tai erityisjälkisäädöksen saajien asemaan yleensä. Koska vahvistamispäätös perintökaaren 20 luvun 9 a §:n mukaisesti koskee vain sen vahvistamista, että kaikki pesän osakkaat ja perittävän aviopuoliso on merkitty perukirjaan, hakemuksessa tarkoitettua perukirjan osakasluettelon vahvistamiselle ei ole ollut lakiin perustuvia esteitä. Tämän vuoksi henkikirjoittaja B ei käsitykseni mukaan olisi saanut jättää vahvistamatta perukirjaa. Näin ollen virkatodistuksen vaatiminen erityisjälkisäädöksen saajista ei myöskään ole perustunut lakiin.

Saatan edellä esitetyn käsitykseni henkikirjoittaja B:n tietoon lähettämällä hänelle jäljennöksen tästä päätöksestä. Samalla lähetän jäljennöksen tästä päätöksestä Jämsän maistraatille.